

ACC. N:R M. 13011: 1-5.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Jöns Andersson Kyrkheddinge*
Härad: *Bara* Berättare: " " "
Socken: *Kyrkheddinge ö Esarp* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1954* Född år *1883* i *Lund*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lilla jul och lille julafton. s. 1-2.

LUF 47

Julklappar och julbente. s. 3-5.

" 48.

Skriv endast på denna sida

Lilla Jul och Lille julaften.

1. På olika trakter har man på olika dagar använt benämningarna lilla jul och lille julaften. Vilka dagar har man i Eder trakt kallat så.
2. Firades lilla jul på något särskilt sätt?
3. Förekom det att man gav varandra gåvor vid lilla jul?
4. Har Lucia på något sätt firats i Eder trakt? Klädde man ut sig på något särskilt sätt? Känner Ni till uttrycken "lussegubbar" eller "lussegetter"?
5. När infördes i Eder trakt Luciaseden med den vitklädda flickan med ljus i håret? När såg Ni en Luciabrud första gången?
6. Hur firades Lucia förr i tiden innan man klädde till Lucia-brud?
7. Har det i Er trakt varit vanligt att äta tidig frukost på Luciadagens morgon? Har man några särskilda talesätt eller sedvänjor i sammanhang härmed?
8. Förekom det att man bjöd på Lussibiten? Vad menade man därmed?
9. Brukade man slakta julgrisen på Luciadagen - eller brukade den slaktas på en annan bestämd dag. Fanns det några bestämda tider i samband med julslakten. Skulle slaktaren eller andra medhjälparena någon bestämd traktering - eller skulle de få något av slaktmaten med sig hem?
10. Har man i Eder trakt använt uttrycket "svinottan" och vad menade man därmed?
11. Brukade Lucia bjuda på Luciakatter? När infördes seden att baka lussekatter? Vilken form och storlek hade de?
12. Har man firat kyndelsmässan i Eder trakt? Gör man det fortfarande - eller har seden bortlagts - i så fall när?
13. Hur firade man Kyndelsmässan?
14. Har Ni hört talas om att man gav varandra gåvor vid Kyndelsmässan?
15. Har man använt uttrycket Benraskesöndag i Eder trakt? Vilken dag kallades så - och varför fick dagen detta namn?
16. Vilken dag ansåg man att julen tog slut? Och vilka sedvänjor hade man därvid?

Luf. 47
1Lilla Jul och Lilla Julafton.

I vår trakt har man aldrig hört talar om lilla jul, endast lilla julafton, som är dagen före julafton men den firades ej på något särskilt sätt. Ej ens sedan att deppa i gejton förekom här på orten.

Luciasedan med den vittklädda flickan med ljus i håret infördes här för 90-30 år sen och förekommer ej på särskilt många ställen, ~~men~~ ännu, mest i skolorna.

Wagon luciadag har ej firats här.

Julslakten försigick ej på någon bestämd dag, men man bjöd alltid slakturen på traktering efter slakten och det hände även att man fick en bit av slaktvatten med sig hem.

På större gårdar, där det var flera svin som skulle slaktas, började man slakten vid 3-4 tiden på

ACC. N:R M. 13011: 2.

morgonen, därför kallades det "vinetten"
Man började så tidigt, för att få blodkve-
ven färdig till kvällenat, samma dag.
Att man firade kyrckelmässa, har jag
ej hört omtalas.

Julen har alltid brukat taga slut vid
Torsdagens o brukade ofta firas med en
litet fest då man dansade julens ut o även
kastade ut julgranen.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

21
47

Suf. 48

Fulklapparna och Jultornte.

Sedan allt ga varandra fulklapparna började omka. skrekshiflet bliva ett allmänna häspå landsbyggen.

De barn där det fanns små barn delade jultornten ut klapparna, annars brukade man lägga dem under julgranen och dela ut dem sedan man sparat juldagens = middagen på kvällen.

Fulklapparna utgjordes mest av kläder och till de äldre, och läskaker till barnen. De köptes vanligen i staden och var där inslagna i vackert papper, liksom det nu brukas.

Fulklapparna var försedda med givarens och mottagarens namn och stundom med fulklappstimm.

Sedan med jultornte började omka skrekshiflet

Någon annan klädsel eller benämning på
fultanten, har jag ej sett, eller hört berättas.

Före i tiden brukade man gå omkring med en
stjärna & sjunga, jult. Tulloneg.

Tvinn brukade brukades det alltid att gå
utklädd & hälsa på hos grannarna både Jul,
nyår & trettondagsaftnar, ävensom att gå
omkring & skjuta eller kasta in en julgulle
eller släppa in en gråsparv i stugan, som
genast flög omkring & släppte ljusen. Man
hade ävensom många andra skämt & speltig vid
julen. Man skulle alltid försöka att taga fast
den som skjut eller kastade in någonting
& taga in dem för teckering. Ofta brukade
drängarna gå till grannarna & kasta in gödsel
i ställen så att folket på gården fick arbeta hal-
va dagen efter, med att få ut den, det var ett svårt
jobb, ty man hade nämnt hundraåkron för
den.

Skundom band man fast en uppstoppad
julgubbe på en av stutarna, eller ställde
en sådan på lut mot dörren till bostaden
och knackade sedan på dörren; när någon
då gick ut och öppnade dörren, som alltid
gick inåt, fick han gubben över sig. Man
brukade också att tuga sänder en vagn,
som man sedan sattes samman upp
på en takås, där den stod när julspöket
kom ut om morgonen. Västa jul gjorde
drängarna på den gården, lika gott skämt
igen, på det stället, där uppåtgångarna
hölls hemmas.

Bruket med julkrut, började här i slutet av
fjörde seklet.

3.
47